

Transcripció del debat posterior a la taula rodona del III Espai Despuig

CARLES RIBA: Farem una mica de debat, encara que no sigui gaire llarg. La primera cosa que m'ha cridat l'atenció d'aquestes ponències han estat els seus punts de vista, francament diversos. La primera ha estat molt des del punt de vista d'un centre d'estudis, d'allò que es fa des d'un centre d'estudis. La segona ha estat aquesta aportació tan recent de l'Observatori del Tercer Sector; de fet, és una experiència molt recent i, d'una manera o altra, fins i tot sorprenent per a molts de nosaltres. I el tercer és un punt de vista d'altres coses que tradicionalment ja es fan en sectors més clàssics i econòmics, però aplicats en el nostre sector. Jo penso que són complementàries, d'una manera o altra, i molt interessants; el què passa és que es fa difícil fins i tot interrelacionar-les en alguns moments, ens portaria molt de temps, però ho intentarem. Qui s'atreveix a fer la primera pregunta?

PREGUNTA 1: Jo voldria que ens poguessin aclarir què és això del Tercer Sector.

ANA VILLA: Jo diria que has fet la pregunta del milió, que en diuen, perquè en el Tercer Sector hi ha un gran debat a nivell català i internacional, en els congressos internacionals (ara tot just la setmana passada vam estar presents en un que es fa a nivell mundial). Reiteradament, què és el Tercer Sector i fins on abasta el Tercer Sector és un dels temes més punyents en aquest sentit. El Tercer Sector es defineix per la negació del què és segur que no és. Llavors, és ben curiós, perquè definir-se pel què no s'és podeu veure que molt clar no està, encara. El Tercer Sector diguem-ne que és el que no és ni administració pública ni sector privat. Llavors, totes aquestes entitats, tant a nivell de les que podeu conèixer de més a prop, com poden ser els esplais que poden haver-hi a les diferents poblacions; entitats culturals a nivell de colles dansaires, gegants, etc.; totes les entitats mediambientals que tenen molts cops incidència política. Després tenim figures que són les que creen debat sobre si realment són Tercer Sector o no ho són, com podria ser el Barça o les obres socials de les caixes. Et diria que tant de bo et pogués donar la resposta exacta a aquest tema, però em sembla que encara dona per parlar-ne bastant.

CARLES RIBA: Molt bé. Alguna altra pregunta?

PREGUNTA 2. Jo també tinc una pregunta per a l'Ana. Quina personalitat jurídica Té l'Observatori del Tercer Sector?

ANA VILLA: Nosaltres som una associació.

PREGUNTA 2: Us constituïu en assemblea? Teniu socis?

ANA VILLA: Tenim una junta directiva i estem articulant ara mateix com es fa exactament la base social. El què ja tenim són les persones que accedeixen al nostre centre de recursos, que igual són de les entitats com persones que estan fent recerca a nivell universitari, etc. i que són les persones que nosaltres volem com a base associativa, en aquest sentit. Però sí que la figura com a tal d'un soci que ha de pagar una quota i demés, encara no està acabada d'articular, però quan dic que som molt joves i molt recents és veritat. Com a equip de recerca heu vist que estem treballant des del 2002, però com a entitat és a principis del 2005 quan ens hem independitzat i estem en un espai propi. Llavors, això vol dir que ens dóna pel què ens dóna.

PREGUNTA 2: Qui tria la junta directiva?

ANA VILLA: La junta directiva l'hem proposada des de l'equip tècnic: hem anat a cercar les persones que formen la junta directiva. En aquest sentit, la primera junta directiva estava vinculada al propi centre d'estudis en què nosaltres estàvem llavors i, actualment, està formada per persones tant d'entitats del sector, en aquest cas un parell de persones d'entitats socials, dues persones del món acadèmic i després tenim tres persones de l'equip tècnic de l'organització. Fins ara l'hem articulat d'aquesta manera. En el moment en què haguem de renovar la junta, llavors s'haurà de canviar també el procés.

CARLES RIBA. Moltes gràcies. Una altra pregunta?

PREGUNTA 3: A mi se m'acudia la següent pregunta. Algunes d'aquestes activitats o dicotomies que han aparegut també es donen en el nostre col·lectiu, perquè hi ha centres d'estudis que són associacions sense ànim de lucre, la majoria, però també n'hi ha que estan lligats a l'administració. Nosaltres n'hem parlat, a la Coordinadora sobretot: ens hem coordinat més en funció del tipus de temàtica o del tipus d'activitat en el territori que fèiem, però, en canvi, no tenim tant en compte aquest altre aspecte. En tenim alguns que pertanyen a l'administració, que pertanyen o estan molt vinculats a ajuntaments, etc. Aquesta qüestió es dóna també en el nostre col·lectiu. I després n'hi ha una altra, que no s'ha reflectit ben

bé però que es dedueix d'aquestes activitats, d'aquesta dicotomia i que ja n'hem parlat alguna vegada a la Coordinadora, que el soci actiu, el soci investigador, es constitueix com a associació sense ànim de lucre. Els promotors inicials normalment són investigadors, són historiadors, arqueòlegs, filòlegs, geògrafs, botànics, etc., que treballen sobre un determinat territori, una comarca de Catalunya, per exemple, o una ciutat (normalment són comarcals). Aquests són els primers, els inicials, que s'agrupen per a fer recerca i per a publicar aquesta recerca, però després ampliem la nostra base, perquè anem a difondre [aquesta recerca] als pobles i fem socis i subscriptors, perquè demanem que la gent ens ajudi per a tirar endavant la nostra tasca. I aquesta gent, qui són? Jo sempre ho dic: són persones interessades en la cultura, pares de família que creuen que comprar aquells Quaderns o aquells Annals per tenir-los a casa perquè els seus nois estan estudiant batxillerat i quan li posin un treball tindrà aquestes publicacions com a font. Què sé jo, persones de tota mena. Hi ha aquests dos blocs i, quan plantejges les activitats, estàs escindit, perquè, d'una banda, els investigadors volen obtenir recursos per a fer recerca: no els vinguis amb històries. En tot cas, poden fer una conferència. Però, és clar, has de pensar en l'altre sector: tens una base que no investiga, que llegeix [les investigacions] en tot cas, i això és perillós per a nosaltres, perquè persones que llegeixin i que no estiguin vinculades directament ni a una entitat ni a res cada vegada n'hi ha menys. El personal no llegeix pràcticament res. Nosaltres ens dirigim tradicionalment a una gent mitjana, d'algunes ciutats i comarques: gent que llegeix, però mai un article: és aquesta la conseqüència. La nostra base, a la qual ens adreçem per a proposar-li activitats i que hi participin són aquests altres: el grup de promotors, de socis actius, que podem dir-ne investigadors. La resta és un grup ampli, que ens agrada que vinguin i que volem que vinguin i fem les coses per a ells. És això el què ens hem de plantejar.

CARLES RIBA: No sé si vols contestar [a Marc Marín]

MARC MARÍN: La veritat és que no sé si et puc contestar, però és interessant, perquè va una mica en la línia del què jo plantejava. De totes maneres, està molt bé que siguem conscients d'això per a posar les eines per a equilibrar d'alguna manera això, i, en tot cas, aquí jo us animo a que, si això és un fet, aquí no s'acaba la nostra tasca, perquè la població, la vostra base social, potser no llegeix tant, però potser sí que cada vegada veu més audiovisuals o sent programes de ràdio o el que sigui. Potser hem d'adaptar el nostre missatge a un canal més adient per a arribar-hi. Si volem estar vigents i ser actuals, jo penso que ens hem d'anar reciclant contínuament i hem d'estar molt en sintonia amb aquesta base social que comentàvem i veure quins són els hàbits d'aquesta gent. És necessari passar per aquí per a arribar a ells.

ANA VILLA: Només una cosa que volia comentar-li mentre estava fent l'exposició abans. A part del què comentava ara del centre de recursos, on tenim publicacions per a les organitzacions, nosaltres sí que entenem que la nostra base social és el nostre voluntariat, en certa forma. Llavors, sí que tenim un voluntariat que m'has fet pensar una mica en el que deies: hi ha certa gent que pot fer recerca i n'hi ha d'altra. En el nostre cas, la gent que ve al centre de recursos és gent que ve a llegir o a buscar informació específica sobre un tema concret, en l'àmbit de la gestió i l'organització fonamentalment. Però sí que tenim un voluntariat que es dedica a la recerca i que són persones del món acadèmic, del món universitari, persones que estan fent un doctorat, persones que treballen en una empresa i que volen saber què són les entitats no lucratives i que s'adrecen a nosaltres per a saber què és el tercer sector i que volen fer una investigació en aquest sentit. Després hi ha un altre voluntariat que és més relacional i que són els que ens donen a nosaltres tot l'assessorament en la recerca de manera voluntària. Jo crec que és la gent aquesta la que està interessada en entitats no lucratives perquè en formen part o perquè estan vinculats en temes de comunicació i que ens donen un altre tipus de suport. En aquest sentit són públics diferents, que tenen necessitats diferents i que busquen de nosaltres coses diferents. Jo crec que això és una mica el que us falta en aquest sentit.

PREGUNTA 4: Quanta gent està implicada directament en el dia a dia de l'Institut d'Estudis Penedesencs?

PILAR TARRADA: Nosaltres podríem dir que tenim uns socis, un públic per a tot: un públic culte, un públic que li agrada anar a les conferències, un públic que li agrada anar a les sortides i un públic que li agrada anar a caminar. És un públic minoritari: en una sortida cultural normal, venen quaranta persones, i sempre són les mateixes. De fet, depèn d'on vagis: si vas al nord, en vindran uns i si vas al sud, en vindran uns altres. És un tant per cent que no és molt alt. Tant de bo vingués més gent! Però vaja... I els que van a les conferències és un altre públic. Vull dir que són públics diferents: hi ha alguns socis que te'ls trobaràs a tot arreu, perquè són un cul inquiet, els agrada això, els agrada allò, però aquests són pocs. També hi ha uns altres socis que, tot i mantenir la qualitat de membres, no vénen mai, però s'ha d'entendre també. De totes maneres, si tu els crides perquè hi ha una conferència, no et diran que no. El què vull dir és que tenim un públic diferent per a cada activitat. Hi ha alguns que naveguen, que no saben per on anar, que tampoc saben identificar-nos: ja els està bé tant que siguem un centre d'estudis com una entitat cultural del Penedès. Però acabes coneixent-los i és gratificant conèixer-los, perquè saps què pensa un de l'altre i si et fa algun suggeriment ja saps per on pots anar, ja sigui cap a

la literatura o cap a l'excursionisme i això és molt maco. Així doncs, tenim socis per a tot, per a tot tipus d'activitat. Tenim els investigadors: l'any passat, arrel de les jornades medievals, va entrar un bon grup de gent jove i això és el què ens interessa, que de cara al futur dels centres d'estudis pugui entrar gent jove, que és el futur. I com? Doncs a través d'aquestes jornades, que vam fer l'any passat sobre l'època medieval i que aquest any i l'any que ve aniran sobre el patrimoni i que duraran dos dies i mig.

PREGUNTA 5: Hi ha hagut una diversificació d'activitats per a respondre als diferents tipus de públic que té l'Institut actualment?

PILAR TARRADA – És que aquesta diversificació d'activitats, com ja vaig exposar, ja hi era.

PREGUNTA 5: Quina ha estat l'evolució d'aquesta diversificació de les activitats que organitzeu?

PILAR TARRADA: L'Institut d'Estudis Penedesencs, en néixer a l'any 1977, les principals activitats que s'hi van fer immediatament eren les sortides "Coneguem el Penedès", per a conèixer el nostre entorn, el patrimoni penedesenc, tot el què fos interessant per a conèixer allà s'hi anava. Una altra activitat, de la part literària, era el Cartipàs, que era un grup de gent que escrivia relats i els publicava. Després es van fer ja els premis literaris i més tard la Miscel·lània [Penedesenca], que es va crear per als socis que eren erudits, a qui els agradava la història, escriure i investigar i que tenien treballs que podien fer a casa seva. Aquestes van ser les primeres publicacions i les primeres activitats. Al cap d'uns quants anys ja es va créixer d'una manera enorme: la secretària va fer una molt bona feina. Va intentar, el 1997, que fos declarat entitat d'interès cultural. Va fer molt bona feina però, ara, en va fer una que la va destrossar: tenia un caràcter molt especial i això va fer que repercutís amb els anys fins que va arribar el 2002, que hi hagué un canvi radical, però el tipus d'activitats s'ha anat fent igual.

CARLES RIBA: Hi ha alguna altra pregunta?

PREGUNTA 6: I al Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat, també es dóna aquesta diversificació d'activitats?

CARLES RIBA: Déu n'hi do pel què fa a la diversitat. Per exemple, tota el tema de la reflexió sobre la pròpia comarca ja va ser molt diversa, però potser estava més centrada en estudis i en altres coses. Jo penso que, si us sembla,

s'ha avançat l'hora i ho tancaríem. Potser podríem dir alguna cosa al final. Jo penso que ha estat molt interessant l'aportació de tots tres ponents, cadascú des del seu punt de vista, uns punts de vista molt diferents i complementaris. Però tinc la sensació que és molt difícil de tancar-ho avui, perquè sembla més aviat l'obertura d'un debat que no pas una conclusió. Aquesta és la meva impressió: aquí tenim un sac ple de coses que s'han de destriar. Aquest és un tema que hi he reflexionat diverses vegades. Per exemple, tinc la sensació que el moviment dels centres d'estudis, el que tenim nosaltres i d'altres, són molt interessants. Són coses amb una vivència descordant, en molts casos, s'estan donant moltes solucions. Però, per exemple, m'ha quedat com a mínim un tema que em sembla molt important, que és la funció del voluntariat. Probablement l'Observatori deu estar fent investigacions en aquest sentit, que seran molt interessants de conèixer i potser de col·laborar-hi. Per exemple, per què des del voluntariat o per què des de l'administració. Aquest és un tema que a mi em sembla relativament important. Hi ha paràmetres, com pot ser la llibertat que té el voluntariat i la no tanta llibertat que té l'administració o la capacitat d'extensió, diguem-ne. O sigui, de vegades nosaltres diem: "El pressupost és de ..." (els nostres no és tan gran, és d'uns 10.000 € un bon centre i els més grans, 150.000 o 200.000 € potser, per aquí van les coses. Però això és el que es reflecteix al pressupost. Ara, si nosaltres realment traduïssim tot el que es fa amb uns mínims valors diguem-ne comercials, això es multiplica per tres, cinc, set o vint vegades. Per tant, aquesta és una altra dimensió. Hi ha la dimensió de la llibertat, de la potenciació de les activitats, etc.: tot això són temes, però s'ha produït, penso jo, en la nostra transició política, de l'any 75 fins ara, un salt de l'administració: les administracions s'han ocupat més del què corresponia jo crec i ara estem en un refús, tornant a reconstruir el teixit social que en un cert moment va ser potentíssim però que després ha quedat en mans de l'administració. Tot aquest és un debat que em sembla enormement interessant i que a mi m'ha donat la sensació que estem a les beceroles d'aquesta reflexió, que és una mica el nostre objectiu, de la reflexió que és la comunicació. [A Pilar Tarrada] Tu ja hi has posat molts elements sobre la taula.

PILAR TARRADA: El què vull dir és que som un mitjà de comunicació social, entre el centre i els socis, perquè jo pugui fer les activitats que els interessin i perquè ells puguin venir. Per això hi ha d'haver un enteniment entre nosaltres, perquè si no hi ha enteniment ja podem plegar. Jo he de conèixer com són els socis, què és el que els agrada i si sabem com són i què els agrada podrem fer les activitats al seu gust.

CARLES RIBA: Hauríem de tancar aquí el debat. Moltes gràcies a tots.